

Een goed gesprek over stage

Een belangrijke taak van docenten in het middelbaarberoepsonderwijs is het begeleiden van studenten tijdens stages. Het Stagepact MBO benoemt goed contact tussen docent, student en leerbedrijf als voorwaarde voor goede stagebegeleiding en neemt als uitgangspunt dat er per stage drie contactmomenten zijn (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2023). In dit artikel noemen we deze contactmomenten stagegesprekken waarbij docenten, studenten en praktijkopleiders met elkaar in gesprek gaan over hoe het gaat op stage. Het kan voor docenten in hun rol als stagebegeleider uitdagend zijn om stagegesprekken te voeren. In dit artikel beschrijven we waarom stagegesprekken belangrijk zijn voor goede stagebegeleiding en gaan we in op vier sleutels voor docenten om succesvolle gesprekken te voeren. **DR. MARLIES DE VOS, DR. LIEKE CEELEN**

DE UITDAGINGEN VAN STAGEBEGELEIDING

Elk leerbedrijf biedt unieke mogelijkheden om te leren. Wat studenten meemaken tijdens hun stage en wat ze leren tijdens het werken is daarom niet vooraf te voorspellen. Ook heb je als docent niet direct zicht op wat studenten doen tijdens stage, wat het moeilijk kan maken om goed begeleiding te bieden. Voor praktijkopleiders kan het juist uitdagend zijn om de begeleiding van studenten te combineren met het dagelijks werk. Wanneer docenten, praktijkopleiders en studenten met elkaar praten over hoe het gaat op stage, kunnen docen-

ten en praktijkopleiders samenwerken en krijg je als docent beter zicht op het leerproces van studenten.

Het gaat niet altijd vanzelf goed tijdens stage. Het komt voor dat begeleiding te kort schiet, waardoor het leerproces van studenten in de knel kan komen (Onderwijsraad, 2024). Wanneer het mis dreigt te gaan tijdens stage, zijn stagegesprekken een manier om bespreekbaar te kunnen maken waar studenten en praktijkopleiders tegenaan lopen. Hierdoor heb je als docent de mogelijkheid om de kwaliteit van stages te monitoren en bij te sturen wanneer dat nodig is.

Praktijkopleiders verzamelen voortdurend bewust en onbewust informatie over de student tijdens het werken door te observeren, door met de student te praten, of door in dezelfde ruimte te zijn. Met deze informatie vormen praktijkopleiders een oordeel over de student en maken elke keer opnieuw afwegingen waarop zij begeleidingskeuzes baseren. Zo volgen wat de praktijkopleider vindt van de student (beoordelen) en wat de praktijkopleider doet (begeleiden) elkaar continu op tijdens de stage (Ceelen & De Vos, 2024).

'Wij zien helaas nog te vaak dat jongeren worden ingezet als volwaardig werknemer zonder daar ook maar iets voor te krijgen. Of dat leerbedrijven stagiairs enkel inzetten om klusjes te laten doen als schoonmaken of lunch halen.' Miray Özügüzel, JOBmbo (Ersoy & Agyeman-Prempeh, 2024).

DE ROL VAN STAGEGESPREKKEN

Door goede stagegesprekken te voeren, kunnen docenten en praktijkopleiders samen zorgen voor passende stagebegeleiding. Tijdens een stage beoordelen en begeleiden praktijkopleiders continu en vormen gedurende de stage een beeld van de ontwikkeling van een student (zie

tekst kader). Het gesprek met praktijkopleiders is voor docenten daarom cruciaal, omdat die met beide benen in de beroepspraktijk van het leerbedrijf staat en de student vaak ziet.

Stagegesprekken bieden niet alleen inzicht in het leerproces van de student, maar ook in de manieren waarop het beroep binnen een

specifiek leerbedrijf wordt uitgeoefend. Door regelmatig contact met verschillende leerbedrijven blijf je als docent in contact met het werkveld en op de hoogte van relevante ontwikkelingen in het beroep.

VIER SLEUTELS VOOR STAGEGESPREKKEN

Gezamenlijke stagegesprekken vormen een belangrijke schakel in de begeleiding van studenten. Voor docenten is het de kunst om stage-

Vier sleutels

1. *Focus op leerprocessen*
2. *Verken leerpotentieel*
3. *Luister naar praktijkopleiders*
4. *Bespreek begeleidingskeuzes*

gesprekken te faciliteren, zodat ze studenten kunnen begeleiden in samenwerking met praktijkopleiders. Er zijn vier sleutels voor docenten waarmee ze stagegesprekken doelgericht en gestructureerd kunnen vormgeven.

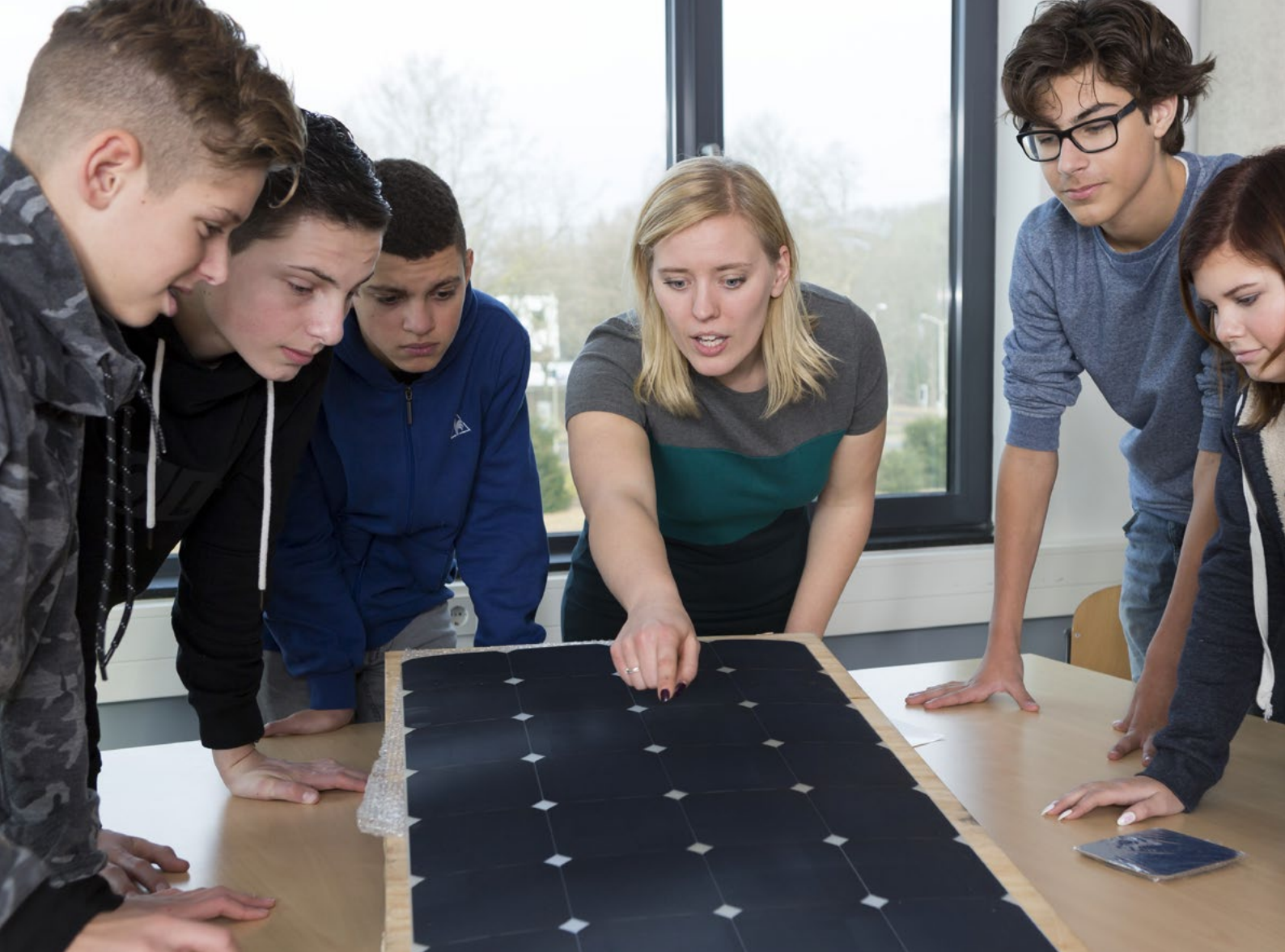
Sleutel 1: Focus op leerprocessen van de student

Het leren tijdens stages draagt bij aan het worden van een beroepsbeoefenaar of vakmens, met samenhangende kennis, handelingsrepertoire en beroepsidentiteit. Om van praktijkervaringen leerervaringen te maken, is het belangrijk om studenten tijdens stagegesprekken te helpen reflecteren. Het herkennen van leerprocessen biedt handvat-

ten om te praten over leren tijdens stages (Koopman, Boersma & van Harn, 2024).

Wat kan je doen?

- Vraag naar specifieke momenten waarop een kwartje viel (een 'aha'-moment). Dit kan helpen om expliciet te maken wanneer en wat de student geleerd heeft en hoe dat in deze en vergelijkbare situaties kan worden gebruikt (Heusdens, 2019).
- Bespreek welke vragen en dilemma's studenten in het leerbedrijf tegen komen. Tijdens stagegesprekken kan op deze manier betekenis worden gegeven aan het werk, ook door bijvoorbeeld stoom af te blazen. »

- Bespreek hoe het voor studenten voelt om aan bepaalde werkactiviteiten mee te doen. Dit helpt studenten om zich bewust te worden van wat voor beroepsbeoefenaar zij willen en kunnen zijn.

Sleutel 2: Verken het leerpotentieel van het leerbedrijf

Het leerpotentieel is de verzameling van mogelijkheden die het leerbedrijf biedt aan studenten om van te leren. Tijdens stagegesprekken kan je als docent in kaart brengen welke mogelijkheden er zijn voor studenten om actief mee te doen in het leerbedrijf en om te leren samen met anderen (Ceelen et al., 2023).

Wat kan je doen?

- Bezoek waar mogelijk het leerbedrijf. Een live bezoek helpt om een

beeld te krijgen van hoe een reguliere werkdag verloopt en welke mogelijkheden er zijn om te leren.

- Bespreek tijdens het stagegesprek welke mogelijkheden er zijn tijdens stagedagen om te praten over werk, mee te kijken met anderen en het werk uit te voeren met en zonder directe begeleiding. Zo maak je studenten en praktijkopleiders meer bewust van het leerpotentieel van het leerbedrijf.

Sleutel 3: Luister naar de inschatting van praktijkopleiders

Luister naar de (tussentijdse) oordelen van praktijkopleiders over hoe studenten zich ontwikkelen. Door te luisteren naar wat de praktijkopleiders vinden van studenten, krijg je zicht op de verwachtingen van het leerbedrijf en wat er speelt in het

werkveld (De Vos et al., 2022). Het helpt ook om je eigen beeld van de student aan te vullen.

Wat kan je doen?

- Vraag praktijkopleiders om hun inschatting toe te lichten met concrete voorbeelden.
- Vraag praktijkopleiders voorafgaand aan het stagegesprek naar hun inschatting. Zo hoef je tijdens het gesprek niet het gehele beoordelingsformulier te bespreken, maar kan je gericht ingaan op de ontwikkeling van de student.

Sleutel 4: Maak begeleidingskeuzes bespreekbaar

Door begeleidingskeuzes te expliciteren leren studenten herkennen wat praktijkopleiders doen om hen te ondersteunen. Er zijn verschillende

TECHNIKER BEELDANK | TIMON JACOB

begeleidingsstrategieën die helpen om met elkaar in gesprek te gaan over begeleidingskeuzes. Zo kun je praktijkopleiders vragen hoe zij studenten begeleiden door (a) studenten het werk te laten zien, (b) studenten te stimuleren mee te doen (in werk, in het team en in de beroepsgroep) en (c) studenten werk toe te vertrouwen (Ceelen & De Vos, 2024).

Wat kan je doen?

- Informeer praktijkopleiders vooraf over drie begeleidingsstrategieën die zij gecombineerd kunnen inzetten tijdens stages. Zorg ervoor dat deze informatie gemakkelijk toegankelijk is, bijvoorbeeld in een handleiding.
- Vraag praktijkopleiders naar concrete voorbeelden van hun keuzes en check met studenten of zij deze

voorbeelden herkennen als begeleidingsmomenten.

- Probeer waar mogelijk begeleidingskeuzes te koppelen aan de inschatting die praktijkopleiders hebben van de student.

CONCLUSIE

Stagegesprekken zijn cruciaal voor de kwaliteit van begeleiding en het leerproces van mbo-studenten tijdens hun stages. Juist nu, met uitdagingen zoals personeelskrapte, stagediscriminatie en ontevredenheid van studenten over stagebegeleiding, lijkt het nodig om de bestaande stagegesprekken te verrijken. Door gericht en gestructureerd deze gesprekken te voeren, kunnen docenten, studenten en praktijkopleiders gezamenlijk bijdragen aan goede stagebegeleiding. De voorgestelde sleutels bieden een basis om stagegesprekken te verrijken en daarmee de ontwikkeling van studenten, de begeleiding door praktijkopleiders en de kwaliteit van de samenwerking met de beroepspraktijk te versterken. In het MBOin2030 project '[Het goede gesprek](#)' gaan we aan de slag met een opleidings-team om de sleutels in de praktijk te brengen (MBOin2030, 2023). ■

DR. MARLIES DE VOS, DR. LIEKE CEELLEN
| LECTORAAT BEROEPSONDERWIJS,
KENNISCENTRUM LEREN EN INNOVEREN VAN
DE HOGESCHOOL UTRECHT

Voor meer over het project in kader van MBOin2030 waarnaar in het artikel wordt verwezen bezoek: www.hu.nl

1. In dit stuk spreken we over stage, maar bedoelen daarmee ook leerbanen. De praktijkervaring die studenten tijdens stages en leerbanen opdoen heet de beroepspraktijkvorming (BPV).

Referenties

- > Ceelen, L., De Vos, M. (2024). *Inzichten in begeleiding en beoordeling van studenten op de werkplek*. NRO Onderwijskennis. www.onderwijskennis.nl
- > Ceelen, L., Khaled, A., Nieuwenhuis, L., & de Bruijn, E. (2023). Understanding students' participation in physiotherapy and nursing work settings. *Advances in Health Sciences Education*, 28(1), 65-85.
- > De Vos, M. E., Baartman, L. K. J., Van der Vleuten, C. P. M., & De Bruijn, E. (2024). Unravelling workplace educators' judgment processes when assessing students' performance at the workplace. *Journal of Vocational Education & Training*, 76(3), 517-536.
- > Ersoy, S., Agyeman-Prempeh, C. (2024, 12 juni). *Geen verbod op onbetaalde stages: 'Welzijn studenten onderaan prioriteitenlijst'*. NOS. nos.nl
- > Heusdens, W. (2019). *Ontwikkelen van beroepskennis: Een continu proces van 'context maken'*. Canon Beroepsonderwijs. canonberoepsonderwijs.nl
- > Koopman, M., Boersma, A., & van Harn, R. (2024). *Van student naar vakmens: hoe leren mbo studenten?* NRO Onderwijskennis. www.onderwijskennis.nl
- > MBO Raad (2015). *Het kwalificatiedossier van de docent mbo*. www.mboraad.nl
- > MBOin2030 (2023). *Winnaar Stichting Hogeschool Utrecht*. mboin2030.nl
- > Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2023). *Stagepact MBO 2023-2027*. open.overheid.nl
- > Onderwijsraad (2024). *Een klemmend beroep*. onderwijsraad.nl